

Inhoud

1. Introductie
2. Project Anderstaligen aan Zet
3. Stellingenspel
4. Anderstalige als gelijkwaardige partner en co-creator
5. Visie stad Kortrijk over non-formele oefenkansen Nederlands
6. Leidraad voor vrijwilligers en draaiboek voor organisaties

1. Introductie

Kristin Keller – projectleider en directeur OpenDeur vzw en
Iwona Lowicka – auteur van het project, integratieambtenaar van stad
Kortrijk. We hebben samengewerkt vorig schooljaar, tot eind september, om
het project te realiseren..

1. Project Anderstaligen aan Zet
2. Stellingenspel
3. Anderstalige als gelijkwaardige partner en co-creator
4. Visie stad Kortrijk over non-formele oefenkansen Nederlands
5. Leidraad voor vrijwilligers en draaiboek voor organisaties

Vrijwilligers vertellen:

‘Taalniveau van deelnemers is erg verschillend en daardoor is het moeilijk werken voor mij.’

‘Ik merk geen vooruitgang bij deelnemers.’

‘Mensen komen niet meer en ik weet niet waarom.’

Quotes van onze vrijwilligers en deelnemers.

Deelnemers en vrijwilligers hebben hiaten in onze werking aangekaart en we wilden bijsturen. Daarom hebben we het projectvoorstel ingediend.

Deelnemers vertellen

'De praattafels zijn niet voor mijn taalniveau.'

'Ik ga niet naar de praattafels want ik heb daar niet de mogelijkheid om te praten. De vrijwilligers praten meer.'

'Ik wil leuke mensen leren kennen, daarom ben ik hier'.

Als je ziet de problemen die zowel vrijwilligers als deelnemers ervoeren waren exact hetzelfde maar vanuit een ander invalshoek.

Project Anderstaligen aan Zet

Stad **KORTRIJK**

1. Waarom?

Voor anderstaligen is het belangrijk dat ze naast de reguliere lessen Nederlands zoveel mogelijk oefenkansen krijgen in de praktijk. Daarom organiseert Kortrijk een ruim aanbod aan niet-formele oefenkansen voor anderstalige volwassenen, aanvullend op het reguliere lesaanbod. ‘Anderstaligen Aan Zet’ gaat nog een stap verder en geeft anderstaligen zelf de sleutel in handen om een kwaliteitsvol aanbod uit te bouwen.

Elke week oefenen meer dan 100 mensen in Kortrijk tijdens één van de verschillende oefenmomenten hun Nederlands in de informele sfeer. Zo zijn er:

- 3 praattafels voor anderstalige Kortrijkzanen: twee ´s avonds en één in de voormiddag
- 1 praatgroep Amber (georganiseerd door VIVA-SVV) in wijkcentrum de Zonnewijzer voor anderstalige vrouwen
- 2 OK-Klassen (Ouder-Kind) georganiseerd door wijkteams Centrum en Heule.
- 8 praatgroepen voor ouders van kinderen in de verschillende basisscholen

2. Doelstellingen

Inspelen op de noden: we wilden de vrijwilliger ondersteunen en de deelnemer meer kwaliteit, meer inspraak en meer verantwoordelijkheid geven.

We vertrekken vanuit het idee dat je anderstaligen kansen moet geven zodat ze sterker staan in de maatschappij. Je hebt immers meer mogelijkheden als je in de lokale taal kan communiceren. Eén van de doelstellingen van de stad Kortrijk binnen het Nederlandse taalbeleid en de taalpromotie is dan ook om anderstalige bewoners van de stad te ondersteunen in het leren van het Nederlands.

Daarbij wil Kortrijk de anderstaligen zelf zoveel mogelijk inspraak en verantwoordelijkheid geven door hen te betrekken als gelijkwaardige partner in het plannen, uitvoeren en evalueren van de oefenkansen Nederlands. We ondersteunen anderstaligen om deze rol actief op zich te nemen door vorming en begeleiding. Zo krijgt de anderstalige niet enkel meer verantwoordelijkheid maar kan als rolmodel ook andere anderstaligen motiveren.

3. Resultaten:

Project Anderstaligen aan Zet

Dankzij een subsidie van het Agentschap van Integratie en Inburgering en een samenwerking met partners en vrijwilligers, heeft stad Kortrijk in het schooljaar 2017-2018 het project 'Anderstaligen Aan Zet' gerealiseerd. Van de 151 projectvoorstellen waren er 21 in Vlaanderen geselecteerd.

Anderstalige deelnemers aan de non-formele oefenkansen Nederlands werden bevraagd naar hun noden en wat zij vonden van het aanbod. Ook werden anderstalige vrijwilligers ingezet om zo meer betrokkenheid en motivatie bij de deelnemers te creëren. Daarnaast werden anderstalige vrijwilligers ingezet om samen met *native speakers* de praatsessies te begeleiden. Het centrale uitgangspunt bij dit alles was: wat hebben de anderstaligen zelf nodig en niet wat denken wij dat ze nodig hebben.

Resultaten Anderstaligen aan Zet

- Er komen elke week **meer dan 150 mensen** om tijdens een van de verschillende oefenkansen hun Nederlands te oefenen.
- 5 vormingssessies, vrijwilligerscafés voor **40 bestaande vrijwilligers**, waarbij vrijwilligers van verschillende initiatieven hun ervaring met elkaar konden uitwisselen en nieuwe methodieken, tips en tricks konden leren.
- **8 anderstalige vrijwilligers** van OpenDeur vzw hebben **40 praatmomenten** bijgewoond met als doel om de bestaande vrijwilligers te ondersteunen en andere deelnemers te motiveren.
- Op basis van de nieuwste methodieken werd een '**Leidraad voor vrijwilligers**'

uitgewerkt om de praatsessies te begeleiden.

- Er werd een **uitleenkast met didactisch materiaal** ingericht voor vrijwilligers van team Welzijn van stad Kortrijk waar ze het educatief materiaal kunnen ontlenuen dat we samen met hen hebben samengesteld.
- Opzet van den website voor vrijwilligers met de activiteitenagenda, tips en tricks en didactisch materiaal.
- Er werd een **Lerend Netwerk** opgebouwd met alle betrokken partners.

Op donderdagavond 19 september werd een feestelijk slotevent georganiseerd in het stadhuis voor alle partners en vrijwilligers die meegewerkt hebben aan Anderstaligen aan Zet. De partners in dit project zijn: Mentor vzw, OpenDeur vzw, CVO Miras, CVO 3Hofsteden, Open School, Bibliotheek en Wijkteams.

In de toekomst wil Kortrijk de vrijwilligers blijven ondersteunen met vorming, begeleiding en didactisch materiaal, in samenwerking met onze partners van het Lerend Netwerk. We investeren verder in de kwaliteit van de praatmomenten, zodat we nog meer anderstaligen met het aanbod non-formele oefenkansen Nederlands kunnen bereiken.

Stellingen: de rol van anderstalige

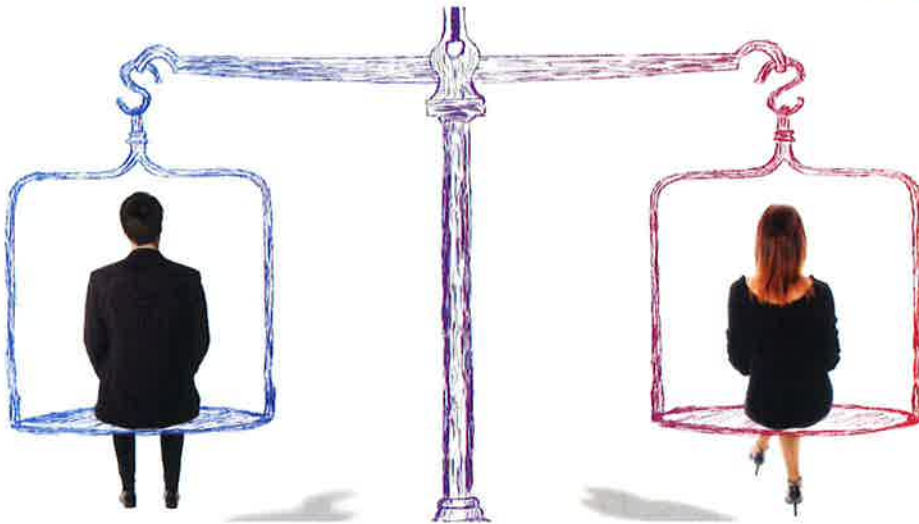

1. Anderstalige kan enkel als een ervaringsdeskundige ingezet worden.
Welke rol anders?
2. Iedereen kan een oefenkans Nederlands begeleiden, als je maar gemotiveerd bent om mensen te helpen.
3. Je moet moedertaalspreker Nederlands zijn om een oefenkans Nederlands te begeleiden.
4. Elk thema en elk grapje mag, het is toch niet slecht bedoeld...

Opdracht: bespreek in groepjes (per groepje van 4 – 5 mensen) 1 van de bovengenoemde stellingen. Groepjes hebben 5 min tijd om daarover te praten en dan zal elke groep de conclusie presenteren. We gaan in forum daarover verder uitwisselen: 5 min per stelling.

Anderstalige als gelijkwaardige partner en co-creator

Stad **KORTRIJK**

Ons concept over de rol van anderstalige in praatssessies is innovatief.

Anderstaligen worden zelden gevraagd door aanbieders van activiteiten wat ze specifiek nodig hebben om op die specifieke noden in te spelen. Het is een gemiste kans om samen met 'de doelgroep' iets te creëren. Vaak gaan we dus niet uit van wat 'de doelgroep' nodig heeft maar van wat wij denken dat het best is voor 'de doelgroep'.

Het was moeilijk in ons project om dit patroon te doorbreken omdat zowel Nederlandstaligen, de organisaties als de deelnemers het niet gewoon waren dat je je deelnemer eigenlijk kan vragen om samen met jou een activiteit zoals een praatssessie een vorm te geven. Het was een hele mentaliteitswijzigingsproces dat we opgestart zijn maar dat nog steeds lopende is. We hebben wel al een vertrouwensband gecreëerd met vrijwilligers die ons niet meer als indringer in hun jarenlange werking zien maar als ondersteuners.

Wat houdt het in- de rol van anderstalige als gelijkwaardige partner? hij./ zij heeft dezelfde rechten om te beslissen, vormgeven en eigen mening te zeggen dat enkel ondergaan wat iemand anders heeft voorbereid voor hen (als dan niet zonder en theoretische basis: kennis over taalverwervingsprocessen, leerstrategieën,

groepsdynamica etc).

Wat was onze grootste ontdekking in dit project: onderliggende denkpatronen en overtuigingen van de organisaties en vrijwilligers over WIE DE DEELNEMERS ZIJN. Dit heeft ons wakker gemaakt: wij (Kristin en ik) zien de anderstalige als gelijkwaardige partners in dit proces omdat we zelf anderstalig zijn. Deze rol van anderstaligen was niet evident voor Nederlandstalige vrijwilligers én ook anderstalige vrijwilligers die we hebben gevraagd om praatssessie mee te begeleiden. Het is omdat ze niet wisten dat ze mogen hun mening zeggen. Nederlandstaligen hebben praatssessies meer als een 'extra les' beschouwd en daarbij waren ze automatisch in de rol van een leerkracht (die zich voorbereid voor de les) en niet een begeleider die de deelnemer als gelijke ziet.

Als je denkt dat je in je praatssessie anderstaligen Nederlands moet aanleren dan kan je ze nooit als gelijkwaardige partner zien. De rollen dan automatisch verdeeld in meester – leerling relatie.

De meester- leerling relatie is de meest 'natuurlijke', automatische relatie in de praatssessies. De native speaker staat hoger dan de leerling omdat hij Nederlands spreekt en de leerling niet.

Anderstaligen de rol van gelijke partner te **geven** is dus een proces van loslaten van de 'natuurlijke' rol van meester. Het is het afleren wat je gewoon bent en je denkpatroon onderzoeken over verschillende mogelijke rollen die jij en de anderstalige kunnen nemen in de praatssessies.

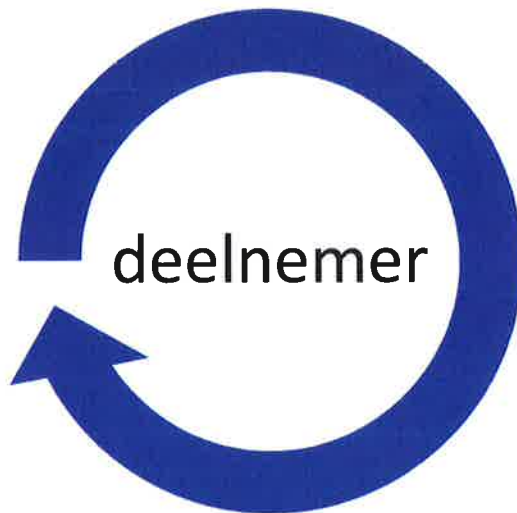
Hoe doe je dat?

Het is simpel: vraag anderstalige wie hij is en wat die nodig heeft, wat zijn zijn/haar dromen, hobby's, haar leven hier. Praat met hen en leer ze kennen. Gebruik het Nederlands als een contacttaal tussen jullie en niet als doel om iemand Nederlands aan te leren.

Een voorbeeld van de alternatieve rol (gelijkwaardige rol) van anderstaligen bij praatssessies zijn Taalcafés van OpenDeur vzw.

Bij Taalcafés van OpenDeur vzw is iedereen per definitie gelijk: allemaal zijn ze migranten die elkaar willen leren kennen, Nederlands gebruiken als (vaak de enige) contacttaal. Sommige deelnemers zijn ook Vlamingen die graag nieuwe (buitenlandse) mensen willen leren kennen. Het is niet de bedoeling dat ze hun Nederlands aanleren tijdens de bijeenkomsten.

Daarom is OpenDeur vzw onze partner in het project Anderstaligen aan Zet geweest. We wilden van hun methodiek leren, experimenteren en ze laten introduceren in onze praattafels.

- Klant
- Expert
- Bron
- Motivator

In de loop vat het project hebben we geëxperimenteerd met de nieuwe rol die we anderstalige deelnemers én vrijwilligers wilden geven: deelnemers bevragen en ze daardoor inspraak geven, anderstaligen samen met Nederlandstalige begeleiders een vormingstraject aanbieden om ze vertrouwd te maken met het feit dat zij aan de overlegtafel met professionelen en native speakers welkom zijn. Dat ze daar een plaats hebben en dat hun mening voor ons belangrijk is. We hadden hun hulp nodig bij het bijsturen van de praatssessies! En dit waren anderstaligen ook niet gewoon.

We hebben een boodschap willen geven aan anderstaligen **OM HUN IN DIT EMANCIPATORISCH PROCES TE ONDERSTEUNEN**. We willen stimuleren dat anderstaligen hun mening mogen geven en dat wij het belangrijk vinden om van hen te horen wat nodig is en wat zij zelf willen.

Welke rollen hebben we uitgewerkt voor deelnemers?

Eerst wilden we Nederlandstalige vrijwilligers sensibiliseren: weet wie je deelnemers zijn!

De deelnemers en hun redenen om Nederlands te willen oefenen zijn even divers. In één groep kunnen mensen zitten:

van alle hoeken van de wereld
van verschillende opleidingsniveaus
zo wel lang als pas aangekomen in België
Het belangrijkste is hun interesse om meer Nederlands te oefenen door te spreken.

Deelnemer is ...

Klant staat centraal, is ontvanger van begeleiding in zijn leerproces

Expert (ja, ja, ook expert) over zijn eigen leerproces, heeft beroeps- en levenservaring van andere landen

Bron van informatie over dagelijkse noden, heeft ideeën voor praat sessies

Motivator voor zichzelf en anderen: vrijwilligers, vrienden.

- Moderator
- Expert
- Motivator

Vrijwilligers zijn **cruciaal** voor niet-formele oefenkansen Nederlands. De vrijwilliger heeft een grote verantwoordelijkheid en verschillende functies. **Zowel Nederlandstalige als anderstalige vrijwilligers kunnen begeleider van een praatssessie zijn.**

Vrijwilliger is ...

Moderator van het gesprek

zorgt dat **alle deelnemers aan het woord** komen, creëert voor iedereen een **warme en taalrijke oefenkans**; **stimuleert de conversatie** met open vragen en ideeën

Expert

anderstalige heeft zelf Nederlands geleerd
Nederlandstalige heeft expertise in zijn/haar moedertaal
beiden zijn een bron van informatie over taalverwerving

Motivator

anderstalige vrijwilliger is een **rolmodel** voor de deelnemers
Nederlandstalige maakt enthousiast voor de taal

Je vrijwilliger bepaalt een groot deel van je succes. Kies de juiste persoon!

Visie stad Kortrijk over non-formele oefenkansen Nederlands

Onze visie over non-formele oefenkansen Nederlands werd gevormd door het lezen van talrijke onderzoeken (referentielijst in het draaiboek die jullie straks krijgen) en groeide vanuit het project.

De eerste zaadjes hebben we al gezaaid door het project Anderstaligen aan Zet!

We geloven erin dat de anderstalige **een volledig nieuwe rol en meer inspraak en verantwoordelijkheid** kán en móet krijgen in het uitstippelen van zijn/haar oefenkans.

We betrekken de anderstalige als gelijkwaardige partner in het plannen, uitvoeren en evalueren van oefenkansen Nederlands die we voor anderstaligen organiseren.

Dit betekent dat we anderstaligen in **alle stadia van het proces bevragen naar hun mening** zodat ze samen **mét ons** de oefenkansen mee evalueren en bijsturen.

We **ondersteunen anderstaligen om deze rol op zich te nemen** door vorming en begeleiding. Zo krijgt de anderstalige ook niet enkel **meer verantwoordelijkheid** maar kan **sterker worden** door deze rol.

Nieuwe rol anderstaligen in non-formele oefenkansen:

- **meer inspraak en verantwoordelijkheid**
- **Co-creactie** ipv enkel doelgroep zijn (LCD-metodiek van Demos bv, ook terug te vinden in het draaiboek)
- **Empowerment:** anderstalige als **begeleiders oefenkansen én rolmodellen** zijn voor andere anderstaligen. Het werkt motiverend!
- Een **coachingstraject voor anderstaligen** om te **durven** oefenkansen te begeleiden en geloven in eigen kunnen.

Sovjet en cowboy

Dat is wat mensen ons zien van onze paspoorten en van de media: **de sovjet en de cowboy.**

Maar we zijn meer dat dit (zoals elk van jullie hier met eigen ervaringen, en je vrijwilligers, en je deelnemers).

Wie zijn we?

We zijn beide anderstalig, spreken verschillende talen behalve het Nederlands, hebben veel diploma's kunnen verzamelen in ons leven en werkervaring in verschillende sectoren. We hebben ons leven opgebouwd hier in België met onze partners, kinderen, vrienden. We ontmoeten dagelijks mensen zoals wij die met hetzelfde geconfronteerd zijn: stereotypen, onbegrip, veronderstellingen. We willen mensen bewust maken op het feit dat anderstaligen gewoon als mensen zoals jij en ik zijn en willen zo beschouwd worden, zonder labels: vluchteling, vreemdeling, de ander...

Leidraad voor vrijwilligers

Leidraad is specifiek voor Kortrijk maar je vind heel veel info ervan in de draaiboek die je mag naar huis meenemen ter inspiratie.

Iedereen krijgt een exemplaar van het draaiboek voor organisaties die één van de eindproducten van ons project is.

Onderzoek je eigen denkpatroon

Deelnemers krijgen een kaartje als cadeau met de onderstaande vragen. Ze kunnen daarover nadenken en uitwisselen met collega's na de workshop:

Wil je anderstalige het Nederlands aanleren?
Heeft de anderstalige j ou nodig om Nederlands te leren?
Wil je zelf sociaal contact met een diverse groep mensen?
Wil je van anderstaligen leren wat hun wereld is?

Keerzijde:

En nu nog een stapje verder...

Hoe denk je over anderstaligen?
Wat is je 'doelgroep'?
Wat hebben anderstaligen nodig?

Bedankt!

Heb je nog vragen?

Iwona Lowicka: iwona.lowicka@kortrijk.be

Kristin Keller: open.deur.kortrijk@gmail.com